

Sygn. akt IV KK 546/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)
SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **M. K.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 29 grudnia 2020 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść,

od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt VI Ka (..)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego G.

z dnia 21 maja 2019 r., sygn. akt III K (...),

**uchyla wyrok Sądu Okręgowego w G. w zaskarżonym zakresie i
utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w G. w części
dotyczącej orzeczenia środka karnego w postaci zakazu wstępu
na imprezy masowe.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 maja 2019 r., sygn. akt III K (...), Sąd Rejonowy w G.

1. na mocy art. 66 § 1 i 2 k.k. oraz art. 67 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie karne w sprawie **M. K.** oskarżonego o to, że w dniu 24 października 2015 r. wdarł się na teren stadionu miejskiego w G. podczas trwania meczu piłki nożnej o mistrzostwo ekstraklasy pomiędzy drużynami P. – K. oraz nie opuścił jego terenu, pomimo wielokrotnego wezwania - żądania do opuszczenia stadionu osoby uprawnionej, tj. spikera zawodów sportowych, będącego członkiem służby informacyjnej, tj. o czyn z art. 60 ust. 1a ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, ustalając okres próby na dwa lata;
2. na mocy art. 66 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych w zw. z art. 41b § 1 i 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz wstępu na imprezy masowe na okres 2 lat;
3. na mocy art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. zasądził od oskarżonego świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 4.000 złotych;
4. na mocy art. 629 k.p.k. w zw. z art. 627 k.p.k. i art. 7 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki w kwocie 70 złotych oraz obciążył go opłatą w kwocie 100 zł.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt VI Ka (...), zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy.

Kasację od tego orzeczenia wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym zakazu wstępu na imprezę masową (pkt 2 sentencji wyroku Sądu Rejonowego w G.) na korzyść oskarżonego M. K. i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania przez Sąd Okręgowy w G. prawidłowej kontroli odwoławczej zaskarżonego przez obrońcę orzeczenia Sądu Rejonowego w G., także poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami, pomimo tego, że

było ono oczywiście niesprawiedliwe, gdyż z obrazą art. 67 § 3 k.k. nałożono na sprawcę środek karny w postaci zakazu wstępu na imprezy masowe, podczas gdy jego orzeczenie przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego nie było dopuszczalne, co obligowało Sąd odwoławczy do zmiany tego rozstrzygnięcia na korzyść oskarżonego poprzez jego uchylenie.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w zakresie rozstrzygnięcia o środku karnym zakazu wstępu na imprezy masowe, bez przekazywania sprawy w tej części do ponownego rozpoznania.

Obrońca w pisemnej odpowiedzi poparł wniesioną kasację.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co powoduje jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Wyrok Sąd Okręgowego w G. - w zaskarżonej części - został wydany z rażącym naruszeniem prawa karnego procesowego mającym istotny wpływ na jego treść. Sąd odwoławczy nieprawidłowo przeprowadził kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku, co spowodowało, że z urzędu nie dostrzegł naruszenia prawa materialnego w zakresie dotyczącym orzeczenia środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezy masowe i utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. W konsekwencji to uchybienie Sądu pierwszej instancji przeniknęło do wyroku Sądu odwoławczego.

Jak słusznie wskazuje skarżący, z treści przepisów art. 66 k.k. i art. 67 k.k. wynika, że warunkowe umorzenie postępowania jest samoistnym środkiem probacyjnym, który nie jest związany ze skazaniem sprawcy, a tym samym nie może zostać połączony z wymierzeniem mu kary. Warunkowe umorzenie postępowania nie jest też warunkowym skazaniem, gdyż polega na rezygnacji ze skazania i kary w celu poddania sprawcy próbie. Sens tej instytucji polega na tym, że unika się nie tylko wymierzenia sprawcy kary, ale również wyroku skazującego i znacznej części samego postępowania karnego (por. uchwała połączonych Izb Karnej i Wojskowej Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1971 r., VI KZP 26/69, OSNKW 1971, z.3,

poz. 33, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2012 r., II KK 199/12, LEX nr 1220795). Warunkowe umorzenie postępowania jest zatem autonomiczną, odrębnie uregulowaną instytucją prawa karnego materialnego, której stosowanie regulują przepisy art. 66 - 68 k.k.

Umarzając warunkowo postępowanie, sąd nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości albo w części, a w miarę możliwości również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (art. 67 § 3 *in principio* k.k.). Oba te obowiązki można zastąpić orzeczeniem wobec sprawcy nawiązki. Orzeczenie naprawienia szkody jest obligatoryjne, ale wyłącznie wówczas, gdy powstanie szkody w zakresie dóbr pokrzywdzonego jest następstwem popełnionego przestępstwa i tylko wtedy, gdy szkoda taka w czasie warunkowego umorzenia postępowania karnego nadal istnieje (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 2007 r., V KK 228/07, LEX nr 307803).

Pozostałe obowiązki probacyjne wymienione w art. 72 § 1 pkt 1-3, 5-6b, 7a lub 7b k.k. nakładane w związku z warunkowym umorzeniem postępowania - mają charakter fakultatywny (art. 67 § 3 k.k.). Ponadto Sąd może orzec w stosunku do sprawcy świadczenie pieniężne przewidziane w art. 39 pkt 7 k.k. oraz zakaz prowadzenia pojazdów do 2 lat, wymieniony w art. 39 pkt 3 k.k. (art. 67 § 3 *in fine* k.k.).

Regulując w sposób odmienny podstawy orzekania świadczenia i zakazu oraz maksymalny okres trwania zakazu, przepis art. 67 § 3 k.k. stanowi samodzielną podstawę orzekania tych środków (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2002 r., I KZP 33/01, OSNKW 2002, z. 3 – 4, poz. 15 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 776/18, Prok. i Pr. - wkł. 2019/6/4 i z dnia 6 lutego 2014 r., III KK 481/13, LEX nr 1427472).

Słusznie dostrzega Prokurator Generalny w kasacji, że katalog obowiązków i środków probacyjnych nakładanych w związku z omawianą instytucją ma charakter zamknięty. Orzekając zatem o warunkowym umorzeniu postępowania sąd może zastosować jedynie te środki i obowiązki, które są enumeratywnie wymienione w art. 67 § 3 k.k. Do tego katalogu nie należy zakaz występu na imprezę masową określony tak w art. 66 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2171), jak i w art. 41b § 1 k.k.

Orzekanie tego środka na podstawie art. 66 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych jest obligatoryjne między innymi wobec sprawców przestępstw o znamionach opisanych w art. 59 - 61 tej ustawy.

Z kolei stosowanie tego środka na podstawie art. 41 b § 1 k.k. może być fakultatywne bądź obligatoryjne. W pierwszym przypadku następuje, gdy sąd stwierdzi, że popełnione przez sprawcę przestępstwo pozostaje w związku z imprezą masową lub w razie skazania za występki o charakterze chuligańskim, oraz że jego udział w imprezach masowych zagraża dobrom chronionym prawem. W drugim zaś, gdy tak stanowi ustawa, co oznacza, że w takiej sytuacji sąd nie musi badać, czy udział sprawcy w imprezach masowych zagraża dobrom chronionym prawem.

W sytuacji zatem skazania za występki stypizowany w art. 60 ust. 1a ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, co do zasady orzec należy zakaz wstępu na imprezę masową. Natomiast w razie warunkowego umorzenia postępowania, które nie jest skazaniem, a dodatkowo nie łączy się poprzez treść art. 67 § 3 k.k. z możliwością bądź obligatoryjnością orzeczenia środka zakazu wstępu na imprezę masową, taki obowiązek nie zachodzi.

Reasumując uznać należy, że nałożenie *in concreto* zakazu wstępu na imprezę masową stanowi naruszenie art. 67 § 3 k.k., które miało nie tylko rażący charakter, ale istotnie wpłynęło na treść orzeczenia, albowiem środek ten nie powinien w ogóle zostać orzeczony. Zaakceptowanie tego uchybienia przez Sąd Okręgowy w G. było zaś wynikiem nierzetelnej kontroli odwoławczej, którą należało przeprowadzić, z uwagi na zakres zaskarżenia zwyczajnym środkiem odwoławczym, także poza jego granicami. Nie dostrzegając z urzędu naruszenia przez Sąd *meriti* przepisu art. 67 § 3 k.k., Sąd Okręgowy rażąco naruszył przepisy art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k.

Wyeliminowanie tego uchybienia mogło nastąpić w instancji kasacyjnej przez uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części, i w konsekwencji, także stosownego punktu wyroku Sądu pierwszej instancji, bez konieczności wydania orzeczenia następczego.

Z uwagi na niezwłoczne rozpoznanie kasacji i wydanie orzeczenia przez Sąd Najwyższy zgodnego w pełni z jej *petitum*, bezprzedmiotowe stało się rozpoznanie wniosku o wstrzymanie wykonania orzeczenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

